

**ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ
УЧЕНЬ**
**THEORY AND HISTORY OF THE STATE AND LAW; HISTORY OF POLITICAL AND
LEGAL STUDIES**

<https://doi.org/10.26565/2075-1834-2023-35-01>

УДК 340.116.05

А.В. БЕРЕСТЕНЬ

аспірант юридичного факультету

E-mail: avberesten@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5361-9128>

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

м. Харків, 61022, майдан Свободи 4

**ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ
ЮРИДИЧНОЇ ПРАКТИКИ (ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ)**

АННОТАЦІЯ. *Вступ.* У статті розглянуті напрямки розвитку законодавства, які б відповідали Конституції України і визнаним нею правовими принципами, що нерозривно пов'язані з підвищенням ролі закону в правовій системі України. В контексті розвитку процесів Євроінтеграції України, як держави-кандидата на вступ до Європейського Союзу, проаналізовано основні чинники, реформування правової системи України, визначено пріоритети розвитку законодавчих ініціатив, зокрема тих, які стосуються проблем організаційно-правового забезпечення розвитку судового співробітництва у цивільних та кримінальних справах з використанням міжнародних і двосторонніх документів, зміни законодавства "Про національні меншини (спільноти) України", та законів щодо реалізації передбачених Конституцією прав і свобод людини і громадянина України у відповідності з загально визнаними нормами міжнародного права та Європейських конвенцій, що ратифіковані Україною. Велика увага приділена принципам розвитку та вдосконалення законодавства, а саме принципам верховенства права, рівності і справедливості, неухильного дотримання конституційних положень Закону, гуманізму, демократизму, свободи, соціальної доцільності, принципам наукової обґрунтованості, системності та узгодженості в законотворчості, взаємозв'язку і взаємодії законодавчих актів, в пріоритеті норм і принципів міжнародного права по відношенню до національного законодавства.

Беручи до уваги зазначене, актуальним завданням в процесі здійснення юридичної практики є висвітлення основних етапів розвитку законодавства, а саме: законотворчість, організацію, та координацію законодавчої діяльності. Особливий акцент присвячено вдосконаленню наукового забезпечення законотворчості, законодавчої техніки, інформаційної забезпеченості законодавчої діяльності.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: *Україна, Європейський Союз, право, європейська інтеграція, європейські правові стандарти, євроінтеграційні реформи.*

Як цитувати: Берестень А. В. Європейська інтеграція України як чинник трансформації юридичної практики (теоретико-правовий аспект). Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Право». 2023. Вип. 35. С. 8-14. <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2023-35-01>

In cites: Beresten A.V. (2023). European integration of Ukraine as a factor of transformation of legal practice (theoretical and legal aspect). *The Journal of V.N. Karazin Kharkiv National University, Series «Law»*, (35), P. 8-14. <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2023-35-01> (in Ukrainian)

Постановка проблеми. Участь України у євроінтеграційних процесах налічує більш ніж тридцять років. За цей період спостерігався різний ступень інтенсивності політико-правової і економічної взаємодії сторін. Починаючи з 2014р. євроінтеграційні спрямування України значно інтенсифікувалися. У 2022 р. Україні було надано статус кандидата у члени ЄС. Після цього євроінтеграційний мейнстрим нашої держави набув самим чітких рис в історії і це

безпосередньо відображається на усіх аспектах функціонування правової системи держави. Як соціально-юридичний феномен, правова система України, трансформується під дією політичних, економічних, соціально-культурних, гуманітарних, екологічних чинників. Під їх впливом усі статичні і динамічні елементи правової системи зазнають змін. Юридична практика, як один із найбільш чутливих компонентів, також змінюється в інноваційний спосіб.

Суспільство спостерігає як виникають нові різновиди юридичної практики (медіація), апробуються новітні правові інститути (інститут антикризового управління), впроваджуються новітні принципи правового регулювання соціальних процесів. У зв'язку з цим актуальним видається наукове дослідження трансформацій і змін, які зазнає юридична практика в Україні у зв'язку з розширенням діапазону процесів європейської інтеграції.

Метою статті є висвітлення аспектів впливу європейської інтеграції на трансформацію юридичної практики в Україні

Виклад основного матеріалу. 23 червня 2022 року, представники 27 країн-членів ЄС проголосували за надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС. Зазначена подія відкриває нові горизонти для проведення системних трансформацій національної правової системи України. З урахуванням того, що на сьогодні значна кількість правових норм і інститутів залишаються декларативними і не мають соціальної практики реалізації, держава та суспільство потребують пошуку нових юридичних практик, які змогли б забезпечити дієвість і ефективність всієї системи правового регулювання. Зазначено абсолютно відповідає масштабу реформ та трансформувати українське законодавство до європейських критеріїв і стандартам.

Сьогодні європейські партнери поставили перед Україною низку вимог щодо законодавчого забезпечення реформ у тих галузях, які ЄС вважає найбільш пріоритетними. Відповідно, є підстави акцентувати увагу на тому, що правотворча практика як різновид юридичної, фокусується на нормативно-правовому забезпеченні кількох напрямів: Зокрема, це:

- посилення боротьби з корупцією (важливим моментом по цьому напрямку затвердження стратегії у сфері протидії корупції. Вона стратегія реалізується шляхом виконання державної антикорупційної програми з виконання Антикорупційної стратегії, яка розробляється НАЗК та затверджується Кабінетом Міністрів України у шестимісячний строк з дня набрання чинності законом, яким затверджено Антикорупційну стратегію);

- проведення реформи Конституційного Суду України (зрушення в цьому напрямку відбулися в грудні, коли Верховна Рада підтримала Закон щодо відбору кандидатур на посаду судді КСУ на конкурсних засадах.

Згідно з ним, Дорадча група експертів, яка власне і має відбирати суддів КСУ, складається з 6 осіб представників від Президента, Ради суддів України, Верховної Ради, Венеціанської комісії та двох представників міжнародних експертів. Проте, Венеціанська комісія винесла свої рекомендації щодо цього, зазначивши на необхідності додати сьомого експерта з-поміж міжнародників, аби остаточно забезпечити якісний склад відбіркової комісії);

- продовження судової реформи в Україні (основною складовою реформи слугує відбір до Вищої кваліфікаційної комісії суддів. Конкурсна комісія вже опрацьовує кандидатури заради добору на вакантні посади у Вищій кваліфікаційній комісії суддів. Надалі Вища рада правосуддя відповідно до рекомендацій Конкурсної комісії має провести відкрити співбесіду з кандидатами та прийняти за її результатами рішення про призначення або про відмову в призначенні відібраних кандидатів на вакантні посади членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів);

- антиолігархічний закон (антиолігархічний закон Верховна Рада прийняла ще в 2021 році. На той момент він оскаржувався та піддавався критиці, проте ухвалення такої ініціативи було необхідною складовою для демонополізації та встановлення верховенства права. Однак, наразі вже 2023-й рік, а свого висновку Венеціанська комісія щодо прийнятого Закону не дала й досі. Але при цьому, в рамках прийнятої ініціативи, Рада національної безпеки та оборони має затвердити реєстр тих, хто підпадає під критерій осіб, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів). Підготовка та затвердження положення про цей реєстр, а також його ведення - прерогатива РНБО);

- здійснення боротьби з відмиванням коштів (важливим стратегічним елементом в цьому напрямку є ухвалення плану дій щодо реформування правоохоронного сектора як однієї з частин середовища безпеки України. Хоча в Україні, починаючи з 2014 року, вже відбулось чимало реформ поліції та прокуратури; почав свою роботу ряд новостворених правоохоронних органів (Державне бюро розслідувань, Бюро економічної безпеки).

Наразі існує робоча група для підготовки проекту плану. Основні завдання реформ полягають в:

- запровадженні систем управління правоохоронними органами, що орієнтована

на результат – вирок суду; формування політики запобігання злочинам;

- удосконаленні взаємодії всіх правоохоронних органів;

- відкритості та підзвітності, а також впровадженні систем оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів;

- прийняття «Закон про медіа» (15 грудня 2022 р. закон «Про медіа» було прийнято Верховною Радою України, а 29 грудня його підписав Глава держави. Закон надає розширені повноваження Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення у регулюванні медіа, зберігає квотування, запроваджує регуляцію онлайн-медіа і водночас послаблює її (зокрема йдеться про заборону Нацраді блокувати зареєстровані медіа та дозвіл блокувати незареєстровані терміном на два тижні), полегшує умови ліцензування каналів, вносить зміни до закону про Суспільне мовлення (наприклад, дозволяє мовнику працювати у копродукції з іншими зарубіжними компаніями);

- удосконалення законодавства про національні меншини (наступним, що впливає на трансформацію юридичної практики, є інтенсифікація участі України у співпраці по цивільним і кримінальним справам.

Виходячи з формулювання ст. 24 Угоди про асоціацію України з ЄС, яка чітко визначила характер співпраці у цивільних та кримінальних справах «Судовий» то міжнародно-правове співробітництво (правова допомога) надається органами однієї держави, відповідно до судових процедур в іншій державі, до завершення судового розгляду).

Співпраця з цивільних і кримінальних справ має здійснюватися з урахуванням в повній мірі відповідних міжнародних і двосторонніх угод та бути орієнтована на принципах правової визначеності та праві на справедливий суд.

Зупиняючись на судовому співробітництві в кримінальних справах, можна наголосити, що сторонами буде посилена взаємодія щодо взаємної правової допомоги та екстрадиції. Не дивлячись на те, що більшість положень розділу Угоди щодо співпраці з питань правосуддя, свободи та безпеки не підпадають під тимчасове застосування, її практична реалізація більшої частини може здійснюватись за допомогою розширення та поглиблення існуючих інструментів двосторонньої співпраці у цій сфері, зокрема Плану дій Україна – ЄС у сфері юстиції, свободи та безпеки, Плану-графіку його

виконання, Порядку денного асоціації Україна – ЄС тощо.

Фундаментом правового регулювання судової співпраці України та ЄС зокрема у цивільних справах складають міжнародні Гаазькі конвенції (далі ГKMПП) про збір доказів 1970р., конвенції про використання документів 1965р., конвенції про цивільні аспекти міжнародного викрадення дітей 1980 р.

Так у світлі конвенції 1980 р. дуже гостро стоїть проблема удосконалення українського законодавства про виконавче провадження. В пункті 11 Порядку виконання на території України конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей, вказано, що примусове виконання рішення суду про повернення дитини проводиться в порядку встановленим Законом України «Про виконавче провадження». Проте, у законі не вказано окремого порядку проведення виконавчих дій у справах відповідної категорії.

Досліджуючи теоретичну складову судового співробітництва у цивільних справах, слід наголосити на тому, що Угода про асоціацію України та ЄС визначає першочерговим завданням ефективного застосування ГKMПП. Тому пріоритетними напрямками мають бути такі, як:

1. Приєднання до Конвенції про захист дітей та співробітництво стосовно іноземного усиновлення від 23 травня 1993 року. На цьому етапі важливим елементом юридичної практики було б внесення змін до Цивільного кодексу України та сімейного кодексу України, щодо врегулювання питань обов'язкової участі усиновлювачів у судовому процесі, розробка та ухвалення закону, який би закріплював порядок організації діяльності акредитованих організацій усиновлення.

2. Доповнення Закону України «Про виконавче провадження» окремими положеннями про особливості виконання судових рішень ухвалених відповідно до ГKMПП 1980р. про цивільні аспекти міжнародного викрадення дітей.

Найважливішим завданням для покращення судової співпраці на підставі ГKMПП є робота судів над помилками у їх застосуванні.

Третій блок реформування юридичної практики пов'язаний з інтенсифікацією взаємодії України і ЄС у сфері протидії злочинності. Так співпраця у сфері попередження та боротьби зі злочинами, що мають міжнародний характер становить важливу частину юридичної практики.

Зобов'язання сторін передбачають встановлення кримінальної відповідальності за деякі типи злочинів, а також взаємодія у сфері попередження та переслідування злочинців у відповідності до визначених стандартів, які переважно закріплені у відповідних універсальних міжнародних конвенціях. Серед іншого, передбачається співпраця в рамках Європолу (Європейський поліцейський офіс). Розділ стосується протиправної діяльності у таких сферах, як:

1) Відмивання коштів та фінансування тероризму;

2) Незаконний обіг наркотиків, прекурсорів і психотропних речовин;

3) Злочинність, включаючи торгівлю людьми і зброєю, контрабанду, економічні злочини, включно зі сферою оподаткування, підробка документів, кіберзлочини;

4) Корупція, як у приватному, так і публічному секторах.

Четвертий блок трансформації юридичної практики пов'язаний з реалізацією новітніх політико-правових механізмів забезпечення прав окремих категорій населення. У якості прикладу наведемо національні меншини. Система національних законодавчих актів про статус національних меншин бере свій початок одразу після здобуття незалежності в 1990-х рр. шляхом напрацювання та прийняття законів, обов'язкових для будь-якої демократичної держави. Вони базувались на низці нормативних актів, серед яких: Декларація прав національностей України (1991), Закон України «Про національні меншини в Україні» (1992) та Конституція України (1996). Їх прийняття засвідчило, що Україна обрала плюралістичну модель етнонаціональної політики, яка передбачає вільне та демократичне співжиття всіх етносів на території держави зі збереженням та захистом самобутності кожного над інтеграційною моделлю, яка передбачає асиміляцію національних меншин.

В 2019 році, особливо гостро постала потреба оновити Закон "Про національні меншини в Україні", який було прийнято в 1992 році, коли Парламент ухвалив закон про функціонування української мови як державної. В той час, провідними міжнародними експертними організаціями, зокрема Венеціанською комісією, було рекомендовано без зволікань розробити новий законопроект про нацменшини, у якому чітко регламентувалися б, зокрема, їхні мовні права. Щодо правотворчої діяльності змісту нового

закону, то в ньому, було закріплено поняття визначення національної меншини (спільноти) і зазначили, що нацменшини є "невід'ємними, інтегрованими та органічними частинами українського суспільства", а їхня культура - частиною української культури. На державу покладено обов'язок виявляти і впорядковувати місця історичної пам'яті національних меншин, охороняти об'єкти їхньої культурної спадщини, вивчати історію та культуру національних меншин, свобод національних меншин заходи з державного та місцевих бюджетів, надавати на конкурсних засадах фінансову підтримку об'єднанням національних меншин для реалізації їхніх програм і проєктів та ін. При цьому держава може здійснювати інтеграцію, але утримується від асиміляції представників нацменшин і захищає їх від будь-яких проявів дискримінації.

Що стосується правореалізаційної техніки, то в законі не описано процедуру втілення цих прав та зустрічається відсилання до профільних законів. Так у статті "право на освіту", йдеться про те, що особливості використання мов нацменшин в освітньому процесі "визначаються Законом України "Про освіту". Проте наголошується, що приватні заклади освіти, які фінансуються фізичними чи юридичними особами, "мають право вільного вибору мови освітнього процесу", але водночас зобов'язані забезпечити вивчення української мови.

Формування Європейських цінностей миру, злагоди, гармонії в сім'ї були б неможливі без прийняття Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» який сьогодні визначає організаційно-правові засади запобігання та протидії домашньому насильству, основні напрями реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, спрямовані на захист прав та інтересів осіб, які постраждали від такого насильства. Дієвим механізмом протидії домашнього насильства має стати запровадження Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі.

П'ятий блок пов'язаний з удосконаленням правовиховної роботи з населенням. Зростання свідомої підтримки європейської та євроатлантичної інтеграції серед широких верств населення переконливо свідчить про ефективність правовиховної роботи в процесі інтеграції України в ЄС, які стали ближчими

та зрозумілішими для широких верств населення. Особливості здійснення правовиховної роботи з широкими верствами населення щодо питань зближення України і ЄС, насамперед спрямовані на сприйняття та осмислення, правових норм європейського демократичного суспільства, спонукання до правомірної поведінки, дотримання вимог норм природного та позитивного права, поваги до морально-етичних стандартів, демократії, гуманізації, аксіології права. Вказаний підхід покликаний забезпечити вільний і гармонійний розвиток особистості, індивідуальне і професійне самовдосконалення. У свою чергу дані аспекти складають, функціональні елементи формування громадянського суспільства з високим рівнем економічних, соціальних, культурних і моральних властивостей, сильної та незалежної держави. Націлені завдання знайшли відображення в Указі Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020».

Указом Президента України від 12.01.2015 р. «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» визначено мету, дорожню карту, вектори руху, першочергові пріоритети та індикатори належних оборонних, соціально-економічних, організаційних, політико-правових умов становлення та розвитку України. Метою Стратегії є впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі.

В Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» окреслено вектор розвитку, вектор безпеки, вектор відповідальності, вектор гордості. Зазначені елементи входять до структури правового виховання України на шляху Євроінтеграції. До прикладу, вектор гордості – це забезпечення взаємної поваги та толерантності в суспільстві, гордості за власну державу, її історію, культуру, науку, спорт [5]. Україна націлена зайняти високе місце серед провідних держав світу, створити комфортні умови життя і праці для розвитку власних талантів, а також залучення найкращих світових спеціалістів різних галузей. Проведення реформ в Україні у відповідності до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» насамперед вимагає змін у правовій ментальності громадян. В Копенгагенських критеріях членства в Європейському Союзі серед політичних критеріїв виділяють верховенство права, дотримання прав людини та захист прав меншин.

На сьогодні, формування нового стилю мислення з реалізацією принципів аксіології

права та формуванням загального блага в поєднанні з інтересами особи, суспільства та держави, просто неможливі без врахування зазначених вище критеріїв. Трансформація юридичного світогляду передбачає укладання міцного фундаменту морально-правових якостей у відповідності до матриці соціально-нормативної визначеності Європейського Союзу. З огляду на розвиток ідей демократії, кардинальним вектором стало прийняття в 2015 році Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки».

Отже, викладені вище міркування дають підставу щодо застосування комплексного підходу до джерел правового виховання та їх стратегій. Зазначимо, що досягнення ряду педагогічних, психологічних, філософських, юридичних наук дають можливість запровадження системи успішного правового виховання і відповідно, розвитку сильної незалежної держави та державотворчих процесів. При цьому формування нових механізмів правового виховання має ґрунтуватися на історично-національних особливостях української нації з урахуванням інноваційних тенденцій імплементації нормативно-правових норм Європейського Союзу та досвіду різних форм правового виховання.

Із викладеного вбачається, що процес євроінтеграції триває і щоденно удосконалюється. Юридична практика як основний елемент правової системи безпосередньо пов'язує європейські стандарти та процес реформування правової системи України. Так українська влада анонсувала перші в історії держави консультації між урядом України та Колегією Європейської комісії, наголошуючи на пришвидшенні європейської інтеграції та чіткому розумінні найближчої перспективи для України стати членом Євросоюзу.

Висновки. Аналізуючи вплив процесів європейської інтеграції на трансформацію юридичної практики, є підстави констатувати, що на тлі реалізації євроінтеграційних процесів та входження до загальноєвропейського правового простору, національна юридична практика зазнає істотних змін.

Це виявляється, передусім, в активізації правотворчих процесів і оновленні нормативно-правових актів з багатьох актуальних питань розвитку. З практичної

точки зору це виявляється в імplementації принципів європейського права у систему юридичного регулювання суспільних відносин, оптимізації юридичних процедур, оновленні процедурно-процесуальних засад співробітництва суб'єктів юридичної діяльності України з судовими і правоохоронними інституціями ЄС, удосконаленні застосування міжнародних

конвенцій на внутрішньодержавному рівні, підвищення кваліфікації працівників юридичної сфери та всього населення. З огляду на зазначене, актуальним подальшим напрямом наукових розробок у цьому напрямі має стати дослідження комплексу питань щодо взаємозв'язку європейської інтеграції, реформування юридичної практики та проведення в Україні правової реформи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Угода Про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27 червня 2014 року: URL https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
2. План дій Україна – НАТО // Міністерство юстиції України. URL: <http://old.minjust.gov.ua/2649>.
3. Закон України Про національні меншини (спільноти) України, Ліга закон. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/ЛЮ8401А?an=2>
4. Закон України Про запобігання та протидію домашньому насильству, ВРУ, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
5. Указ Президента України Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020", ВРУ, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>
6. Кресіна І. О. Статус національних меншин як фактор етнокультурного розколу України // Держава і право. 2013. Вип. 59. С. 455–461.
7. Етнокультурна автономія як інститут забезпечення прав національних меншин: світовий досвід і Україна: наукова записка / Кресіна І., Явір В., Ходаківський М. Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2018. 120 с.
8. Явір В. А. Права національних меншин на освіту рідною мовою в Україні: аналіз законодавчих ініціатив // Правова держава. 2018. Вип. 29. С. 367–375.
9. Україна – кандидат в ЄС: які законодавчі зміни слід очікувати. Ліга закон. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/212345_ukrana--kandidat-v-s-yak-zakonodavch-zmni-sld-ochkuvati.

Стаття надійшла до редакції 17.04.2023

Стаття рекомендована до друку 22.05.2023

A.V. BERESTEN

PhD student, Faculty of Law

E-mail: avberesten@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5361-9128>

V. N. Karazin Kharkiv National University
Kharkiv, 61022, Svobody square, 4

EUROPEAN INTEGRATION OF UKRAINE AS A FACTOR OF TRANSFORMATION OF LEGAL PRACTICE (THEORETICAL AND LEGAL ASPECT)

ANNOTATION: *Introduction.* The article examines directions for the development of legislation that would correspond to the Constitution of Ukraine and the legal principles recognized by it, which are inextricably linked to increasing the role of the law in the legal system of Ukraine. In the context of the development of the processes of European integration of Ukraine, as a candidate state for joining the European Union, the main factors, the reform of the legal system of Ukraine were analyzed, the priorities for the development of legislative initiatives were determined, in particular those related to the problems of organizational and legal support for the development of judicial cooperation in civil and criminal cases with the use of international and bilateral documents, amendments to the legislation "On national minorities (communities) of Ukraine", and laws on the implementation of the rights and freedoms of a person and a citizen of Ukraine provided for by the Constitution in accordance with generally recognized norms of international law and European conventions ratified by Ukraine. Great attention is paid to the principles of the development and improvement of legislation, namely the principles of the rule of law, equality and justice, strict observance of the constitutional provisions of the Law, humanism, democracy, freedom, social expediency, the principles of scientific validity, systematicity and coherence in law-making, interconnection and interaction of legislative acts, in priority to norms and principles of international law in relation to national legislation.

Taking into account the above, an urgent task in the process of legal practice is to highlight the main stages of the development of legislation, namely: law-making, organization, and coordination of legislative activity. A special

emphasis is devoted to the improvement of scientific support for law-making, legislative technology, information security of legislative activity.

KEYWORDS: *Ukraine, European Union, law, European integration, European legal standards, European integration reforms.*

REFERENCES

1. Pleas About the Association between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Union for Nuclear Energy and their member states, on the other side, on 27 March 2014: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text. (in Ukrainian).
2. Plan for Ukraine – NATO. *Ministry of Justice of Ukraine*. URL: <http://old.minjust.gov.ua/2649>. (in Ukrainian)
3. Law of Ukraine About national minorities (spilenots) of Ukraine, League of Law. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JI08401A?an=2>. (in Ukrainian)
4. Law of Ukraine On the Prevention and Prevention of Domestic Violence, VRU, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>. (in Ukrainian)
5. Decree of the President of Ukraine On the Strategy for the Development of Steel "Ukraine - 2020", Verkhovna Rada, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>. (in Ukrainian)
6. Cresina I. O. The status of national minorities as a factor in the ethnic and cultural split of Ukraine // *State and Law*. 2013. VIP. 59, pp. 455–461. (in Ukrainian)
7. Ethno-cultural autonomy as an institution for ensuring the rights of national minorities: light experience i Ukraine: scientific note / Kresina I., Yavir V., Khodakivsky M. Kyiv: Institute of State and Law im. V. M. Koretsky NAS of Ukraine, 2018. 120 p. (in Ukrainian)
8. Yavir V. A. The rights of national minorities to the illumination of their native land in Ukraine: analysis of legislative initiatives. *Legal Power*. 2018. VIP. 29, pp. 367–375. (in Ukrainian)
9. Ukraine is a candidate for the EU: how the legislators change the next step. *League law*. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/212345_ukrana--kandidat-v-s-yak-zakonodavch-zmni-sld-ochkuvati. (in Ukrainian)

The article was received by the editors 17.04.2023

The article is recommended for printing 22.05.2023